

บทที่ 1 : บทนำ

การพัฒนาวัสดุปลูกกล้วยไม้สกุลหวายตัดดอกร่วมกับ เทคโนโลยีทางปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุอินทรีย์ในท้องถิ่นเป็นการศึกษาชนิดของวัสดุปลูกในท้องถิ่นและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของกล้วยไม้สกุลหวาย

1.1 ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

การเกษตรของประเทศไทยในปัจจุบันได้ประสบปัญหาหลายประการด้วยกันไม่ว่า ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นราคาผลผลิตตกต่ำและข้อจำกัดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูกจึงมีความจำเป็นที่เกษตรกรจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตที่เคยปฏิบัติมา จากการปลูกพืชชนิดเดียวกันอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะข้าวที่เป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก หันมาปลูกพืชชนิดอื่นที่ใช้น้ำน้อยลง แต่มีมูลค่าการผลิตสูง ตลาดมีความต้องการมาก ช่วยให้เกษตรกรมีงานทำทั้งปีและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้การแก้ไข/ขจัดความยากจนได้ในที่สุด ซึ่งพืชชนิดหนึ่งคือกล้วยไม้ตัดดอกและไม้ประดับ

ประเทศไทยเป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญของกล้วยไม้เขตร้อน โดยมีมากกว่า 900 ชนิด โดยคิดเป็น 3.5 - 4.5 % ของกล้วยไม้ที่มีทั้งหมดในโลก(Dressler, 1981) กล้วยไม้สกุลหวายเป็นได้ทั้งไม้ตัดดอกและไม้ประดับที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ กล้วยไม้เป็นไม้ดอกที่มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในกลุ่มของไม้ดอกไม้ประดับ ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา เช่นในปี 2545 กล้วยไม้มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 45 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นจากปี 2544 ถึงร้อยละ 11.1 (พ่ายพ, 2545) การปลูกกล้วยไม้ให้ค่าตอบแทนสูงมากเมื่อเทียบกับการปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ในปี 2538 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกล้วยไม้จำนวน 14,412 ไร่ จำนวน 1965 ราย สามารถส่งกล้วยไม้สู่ตลาดต่างประเทศเป็นจำนวน 50 ประเทศ จำนวน 11,849 ต้น คิดเป็นมูลค่า 760.2 ล้านบาทและส่งออกต้นกล้วยไม้สู่ต่างประเทศจำนวน 70 ประเทศ มีปริมาณ 13,251 ต้น คิดเป็นมูลค่า 104.7 ล้านบาทเมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ยพบว่าทำให้เกิดรายได้ถึง 60,012 บาท/ไร่/ปีหรือ 440,152 บาท/ราย/ปี (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2539; กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539) กล้วยไม้สกุลหวายเป็นประเภทแตกกอ(Sympodial) พันธุ์ที่นิยมปลูกในปัจจุบันได้แก่ พันธุ์สีม่วง(มาตามปอมปาดัวร์) พันธุ์สีขาว(วอลเตอร์โฮมาย, แจกเกอลินโทมัส) พันธุ์สีชมพู(อินทวงศ์, ซีซาร์, ซอนเน็ย) และพันธุ์สีเหลือง(เกษมโกลด์)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเหมาะสมในการผลิตกล้วยไม้สกุลหวายเนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศและสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตในการออกดอกของกล้วยไม้ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายจังหวัดมีฟาร์มกล้วยไม้เกิดขึ้นตลอด เช่น นครราชสีมา

อุดรธานี เลย สกลนคร ขอนแก่น มหาสารคาม เป็นต้น การผลิตกล้วยไม้ปัจจุบันส่วนใหญ่มีการนำเข้าวัสดุปลูก ปุ๋ย สารเคมีจากต่างประเทศทำให้การลงทุนสูงตามไปด้วย

การใช้สารเคมีในอัตราที่สูง นอกจากจะกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมีผลต่อเกษตรกรผู้ผลิต และต่อผู้บริโภคโดยเฉพาะคุณภาพหรือมีสิ่งเจือปนที่มีผลต่อการส่งกล้วยไม้ส่งออกในที่สุด

การผลิตกล้วยไม้สกุลหวายโดยหันมาใช้วัสดุปลูกในประเทศและพยายามใช้สารเคมีในอัตราที่ต่ำโดยการนำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เช่น ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำสกัดชีวภาพที่ได้จากวัสดุในท้องถิ่นหรือของเสียต่างๆมาใช้ ซึ่งมีความสอดคล้องการผลิตกล้วยไม้ในระบบอินทรีย์ที่รัฐบาลต้องการในปัจจุบัน

ระบบเกษตรอินทรีย์เป็นการทำการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิดตลอดจนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรดินเป็นอันดับต้นๆ การปรับปรุงคุณภาพดินให้มีพลังในการเพาะปลูกเหมือนกับดินเปิดใหม่จากป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ซึ่งการทำการเกษตรโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เป็นอันตรายต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นการทำการเกษตรที่สามารถให้ผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพที่มีความยั่งยืนอย่างถาวรภาพ

ระบบเกษตรอินทรีย์เป็นระบบที่คำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นหลัก ซึ่งตรงกับความต้องการของคณะกรรมการสากลด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ต้องการเรียกร้องให้ประชาคมโลก ได้สนใจในการผลิตทางการเกษตรในระบบนี้เพื่อให้เป็นสังคมเกษตรที่ยั่งยืนและปลอดภัยจากสารพิษหรืออาหารปลอดภัย (Food safety) (WCED, 1987)

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องหาทางวิจัยและพัฒนาการประยุกต์ใช้วัสดุปลูกในท้องถิ่น ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เช่นปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ในท้องถิ่นเพื่อทดแทนปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดโรค แมลงเป็นการใช้วิธีทางชีวภาพหรือระบบเกษตรอินทรีย์ในการผลิตกล้วยไม้สกุลหวายที่ปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการที่จะสามารถเปิดตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคผลผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ที่มีความต้องการมากขึ้นเรื่อยๆในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเพื่อการผลิตกล้วยไม้สกุลหวายที่ปลอดภัยจากสารพิษโดยการประยุกต์ใช้วัสดุปลูกร่วมกับเทคโนโลยีทางปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพจากวัสดุอินทรีย์ในท้องถิ่น ในการที่จะสามารถเปิดตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคผลผลิตจากระบบเกษตรที่ปลอดภัย เป็นการศึกษาชนิดของวัสดุปลูกในท้องถิ่นและปุ๋ยอินทรีย์น้ำต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของกล้วยไม้สกุลหวายเป็นการประยุกต์ใช้วัสดุปลูกและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของโครงการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เป็นการศึกษาทดลองทั้งในห้องปฏิบัติการและเรือนทดลองกลางคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อใช้ในการศึกษาในระดับต่อไปของการออกดอกกล้วยไม้สกุลหวาย และการทดสอบปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์น้ำในท้องถิ่นต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของกล้วยไม้สกุลหวาย

1.4 วัตถุประสงค์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเกี่ยวกับชนิดของวัสดุปลูกในท้องถิ่นต่อการเจริญเติบโตของกล้วยไม้สกุลหวาย

ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเกี่ยวกับชนิดปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ในท้องถิ่นและอัตราที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของกล้วยไม้สกุลหวาย

ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตกล้วยไม้สกุลหวายที่ผลิตได้จากการประยุกต์ใช้วัสดุปลูกและปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ชนิดต่างๆ

ได้วัสดุปลูกและปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในท้องถิ่น ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีลดการนำเข้าปุ๋ยเคมี สารเคมีจากต่างประเทศ ทำให้เกษตรกรมีเงินเหลือให้นำไปสู่อำนาจความยากจนในที่สุด